Vaders en de gemeenschap der medegelooviger onttrokken heeft. En dan zal ook de zuiverste Kerk van hare belijdenis en kerkregeering, in hare geschiedenis en haren toestand wel oorzake kunnen vinden, waarom die vereeniging vertraagd en verlamd werd.

De vereeniging met den Heere ligge niet minder na aan het harte dan die met elkander, en ernstig hebben de bedienaren des Woords hun gemeenten aan te wijzen, welke zonden op geestelijk en zedelijk, huiselijk en maatschappelijk, kerkrechtelijk en staatkundig gebied Gods aangezicht afkeerden van zijn volk, zoodat Hij naar hun smeeken niet hoort, hun pogen niet zegent.

Alzoo *hereeniging met den Heere* moet de grond zijn der *vereeniging met elkander*. Maar dan ook geene *kerkelijke* vereeniging is hartelijk en duurzaam, zoo niet een *geestelijke* daarmede gepaard gaat, als in dit woord is uitgedrukt: Filipp. 2 : 3: »*Doet geen ding door twisting of ijdele eer, maar door ootmoedigheid achte de een den ander uitnemender dan zichzelven. Een iegelijk zie niet op het zijne, maar een iegelijk zie ook op hetgeen des anderen is.*"

En mag dan wellicht de Kerk, die het zuiverst door anderen geacht wordt, in eigen oog al hare gerechtigheden wegwerpelijk keuren, dan zal er weder een pleiten komen op die voorbede van Christus, den eenigen grond, waarop nog iets te hopen valt.

En dan antwoordt de Heere: *Die zijne ongerechtigheid bekent en laat, zal barmhartigheid verkrijgen.*" (Spr. 6 : 13). Dan kome er tuchtoefening in eigen boezem, onderzoek ook van velerlei persoonlijke en plaatselijke redenen, waardoor de verwijdering bevorderd wordt, maar die door de kracht der liefde Christi mochten verdwijnen.

En eindelijk deernis met hen, die nog ook door onze schuld verwijderd liggen, zoodat de vereeniging niet slechts zij *totdat*, maar *opdat* zij met ons zich bekeeren tot den Heere onzen God.

De *vereeniging*, de *bewaring*, de *heiliging* van Gods volk te samen afgebeden, uit elkander vloeiend, elkander waarborgend, elkander voorbereidend. Aldus zal met elke, door God gewerkte, waarachtige vereeniging, opbloeiing van geestelijk leven, machteloosheid des vijands op den duur blijken gepaard te gaan.

In den Naam des Heeren geheiligd, in den Naam des Heeren bewaard, in den Naam des Heeren vereenigd, welke heerlijke stoffe voor het Halleluja hier beneden, ja voor de engelen in den hemel, die juichen over kerken, die eerst verstrooid en verloren, thans weder gevonden en vereenigd zijn in Christus hun Hoogepriester en Koning.

VAN DEN BERGH.

Voorthuijzen, 26 Sept. '87.

Uit de Pers.

Belangrijk is het de Moderne voorstanders der *Volkskerk* de reden van hun prijsstelling op zulk een massaal geheel eens te hooren uiteenzetten.

Ziehier wat de *Hervorming* ons, op rekening van den modernen Dr. Van den Bergh, dienaangaande te lezen gaf:

Onze »groote" kerk heeft geen bepaald dogmatisch karakter. In haar midden bestaan feitelijk allerlei richtingen. Wanneer zij ontbonden werd en elke richting zich afzonderlijk inrichtte in hare eigene kerkelijke vereeniging, zou dat anders worden. Deze zouden ieder voor zich een dogmatischen stempel dragen. Het zou het noodzakelijk gevolg zijn van de scheiding. Men ging immers uiteen om den wille van het geloof. Dan zou dat geloof ook moeten worden uitgesproken in de belijdenis of in de leuze der nieuwe vereeniging. Daarin lag dan de reden van haar bestaan. Het zou dus duidelijk moeten zijn omschreven, leerstellig bepaald. En, waar men eenmaal met die belijdenis zich gesteld had — ik zeg nog niet tegenover — maar ten minste nevens de andere, zou zij hardnekkig worden gehandhaafd. Men zou er op uit moeten zijn, om dat kenmerkende onderscheid vooral te bewaren.

Zelfs boekt deze Moderne reeds nu als duurzame winste den invloed dien het Modernisme op onze Ethische predikanten gehad heeft.

Hoe geheel anders is de houding van vele Orthodoxen tegenover de critische beschouwingen over den Bijbel dan eenige jaren geleden! In de beoefening der godsdienstgeschiedenis — een modern vak van wetenschap — nemen ook zij deel. En hoe vaag zijn menigmaal hunne uitdrukingen ten aanzien der belijdenis. Zij staan op den bodem der belijdenis — en verkondigen, op dien bodem staande, ieder hunne eigen overtuiging. Gaan er nu en dan uit het kamp der Modernen niet stemmen op van conservatieven klank? Ik beoordeel niet — ik wijs alleen op feiten, waarmee gerekend moet worden. Indien dan nu al eens de richtingen feitelijk gescheiden nevens elkaar stonden, dan is het te verwachten, dat straks die scheiding of zou zijn vervallen, óf ergens ander gezocht zou moeten worden, dan nu het geval is. Zou die fluctuatie in de richtingen niet gestremd worden, indien ieder van haar zich afzonderde in hare eigen kerk? En zou daarmede geene schade worden toegebracht aan de godsdienstige volksontwikkeling?

Nog meer.

Als »Volkskerk" zou zulk een kerk geen ander doel hebben, dan om algemeen zedelijk-godsdienstige beginselen onder de natie te verspreiden.

Het volk moet den indruk ontvangen, dat de Kerk in hare prediking, in hare maatregelen deelneemt in de groote beweging onzer dagen. Dat het haar niet bovenal te doen is, om haar eigen leven te behouden, maar om onder onze natie te zijn de predikster van die zedelijk godsdienstige beginselen, zonder welke de vragen en questies van heden niet ten goede der samenleving zullen worden opgelost. Te midden van het drijven naar verandering en verbetering moet zij hoog houden het vaandel der zedelijke hervorming. En ja — ook zij heeft in hare erfenis het Evangelie der armen. Laat zij het prediken luide en ernstig. In hare grondwet, die hooger staat dan haar Algemeen Reglement, is haar voorgeschreven, het zout te weezen der wereld, het licht der aarde. Dat zij het wezen mocht van onze natie.

Reken hier nu nog bij, dat de Modernen er dan bovendien nog op staan, dat deze »Volkskerk" het weinigje dat ze nog aan belijdend karakter bezit, hoe eer hoe beter zal afleggen, en ge voelt terstond, hoe ge in zulk een »Volkskerk" niets voor u hebt, dan de Schleiermacheriaansche, d. i. pantheïstische kerk-idée.

Aan de hand van het *Wag. Weekbl.* maakt de *Hervorming* de opmerking, dat onze meditatie onder het opschrift *De teedere* ten onrechte was vastgeknoopt aan de woorden: »Want gij zult niet meer de teedere genaamd worden." Dat is volkomen juist. De Schrift mag niet als *motto* misbruikt worden, en heel deze meditatie nemen we dan ook zonder aarzelen terug.

KUYPER.

Binnenland.

AMERSFOORT. Deze week heeft men alhier een begin gemaakt met den bouw onzer kerk voor de Ned. Ger. Kerk (doleerende). Zondag j. l. is er een collecte voor den kerkbouw gehouden, die een aanzienlijk bedrag heeft opgeleverd. Bij heeren bestuurders is ook nog een cadeau ingekomen, zijnde tien prachtige kerklampen. De vergaderingen worden nog steeds in de kazerne gehouden, en eerstdaags hoopt de gemeente het heilig Avondmaal te vieren.

BENNEKOM. Hier wordt den 2den October de nieuwe kerk der Ned. Ger. kerk (doleerende) geopend. Ds. Eisma zal in de gemeente optreden. Voor de kerkelijke fondsen is reeds een commissie benoemd.

BEVERWIJK. De hier sedert tal van jaren gevestigde »Vereeniging voor Evangelisatie" en bestaande uit leden der Nederd. (Herv.) kerk alhier, die zich met de prediking in modernen geest niet kon vereenigen, zal overeenkomstig een met algemeene stemmen genomen besluit van hare laatste vergadering met 1 October ophouden te bestaan; getrouw aan de nog altijd in de Gereformeerde kerk van kracht zijnde belijdenis en alles ter zijde stellende wat daarmede in strijd is, zal men thans terugkeeren tot de kerkenorde zooals deze steeds tot vóór 1816 in de Gereformeerde Kerk is van kracht geweest.

DEN HELDER, 26 Sept. Gisteren werden in de morgengodsdienstoefening door den consulent Ds. P. van Son, de op 8 Sept. j.l. gekozen ouderlingen, de Brs. H. W. Van Marle, P. Graaff en P. Reijling, alsmede de Brs. diakenen Jb. Schager en Jb. Bakker in hun ambt bevestigd, sprekende Z.W.Eerw. naar aanleiding van Hezec 4 : 11 en 12.

Na de godsdienstoefening werd onder voorzitting van genoemden consulent kerkeraadsvergadering gehouden, waarin voor de gemeente het juk der Synodale Hierarchie werd afgeworpen, waarvan aan Z. M. den Koning en verdere autoriteiten werd kennis gegeven, en de kerkenordening van 1618/19 weder van kracht verklaard.

's Avonds trad Z.W.Eerw. voor de gemeente op, sprekende naar aanleiding van Matth. 28 : 20 en werd aan 8 kinderen de heilige Doop toegediend.

Ons lokaal, een geheurde gymnastiekschool, was 's morgens en 's avonds vol volks, terwijl de collecten ruim *f* 54 bedroegen.

HARLINGEN. Acht leden van den kerkeraad zijn hier door het »classicaal bestuur van Franeker doende" enz. ontzet verklaard, omdat zij boven menschelijke ordeningen de heerschappij van den Koning der Kerke begeerden.

HELMOND. Uit deze plaats wordt door Ds. F. P. L. C. Van Lingen aan *De Standaard* het volgende gemeld:

Jeder weet, hoe klein het getal Protestanten in Noord-Braband is, en van deze wordt nog voor een groot deel terecht gezegd, dat zij tegenover Rome staan als ongeloof tegen bijgeloof. Wij zagen daarom met blijdschap den arbeid van »De Vereeniging voor Inwendige Zending in Noord-Braband en Limburg", vooral waar deze ten steun was van Broeders, als te Helmond het Woord des Heeren brachten. Wie van ons hoorde niet menigmalen met danksegging den naam van den voorzitter der werkzaamheden aldaar, Mr. Sasse, thans te Almelo, en allen, die den hoofdonderwijzer en evangelist, F. H. J. Smith, van vroeger of later kenden, noemden hem een zegen voor die streek, waar hij met steeds meer vrucht arbeidde. Onze broeders te Helmond werden overtuigd, dat niet de Synodale Hierarchie moest worden gebroken, en waren in dezen geheel eenstemmig. Dit wekte de hoosheid op van het bestuur der vereeniging, bovengenoemd. In eene vergadering, te Utrecht gehouden, werd met meerderheid van stemmen besloten Helmond niet langer te ondersteunen, indien het bij zijn voornemen bleef. In een tweede schrijven aan onze broeders werd geëischt hun besluit vóór 6 Sept. kenbaar te maken, en zij hebben den moed gehad te antwoorden, dat zij binnen weinige weken tot kerkreformatie wenschte over te gaan.

Den 21 Sept. vond onze broeder Smith, te huis gekomen, een brief aan »het bestuur der Vereeniging van Inwendige Zending voor Noord Braband en Limburg", waarin hem werd medegedeeld, dat tegen 1 Jan. hare betrekking met de Vereeniging »Helmond" ophoudt, en mitsdien alle stoffelijke en zedelijke steun vervalt.

Die geldelijke steun was niet gering. Br. Smith ontving van zijn traktement als Evangelist-hoofdonderwijzer, bedragende een duizend gulden, *twee derde* uit de kas der provinciale Vereeniging.

De Synodale heeren schijnen als Paulus te meenen, dat zij Gode een dienst doen met het vervolgen. Zoude het hun nog niet eens als een nachtspook den slaap verdrijven, als de gedachte hun voorkomt: »ik heb een man en vrouw met elf kinderen naakt aan den dijk helpen zetten; ik heb eene gezegende werkzaamheid voor Gods Koninkrijk zoeken te vernielen?"

En zijn in dat bestuur, dat zoo onzalig besluit nam, misschien geene mannen, die zelven hebben gezegd, dat ze de »Synode" vertoeden, maar toch niet met vrouw en talrijk gezin op de straat konden gaan zitten? Wij weten niet, wie de »meerderheid" van dat bestuur uitmaakten, maar wel, dat de minderheid openlijk protest tegen die meerderheid moest uitspreken met woord en daad. Wij vragen onzen doleerenden broeders, om hunne gaven niet langer te zenden aan een bestuur, dat alzoo handelt, maar Helmond te steunen, opdat Br. Smith daar moge voortgaan en ondervinden, dat Hij, die beproeven laat, ook uitkomst geeft. Het zoude mij een zegen zijn, indien men mij in staat stelde om er heen te gaan ten einde daar de broeders te sterken en hun te kunnen zeggen: Ziet hier wat uwe broeders hebben saamgebracht. Zonder twijfel zullen broeder Veelo, broeder Sassen en anderen gaarne inlichting geven, als meer van nabij met Helmond bekend. De liefde tot de verdrukte broeders in zulk eene omgeving dringt mij echter nu reeds te wijzen op hun nood, en voor hen te vragen om gebed en gaven.

Zij het niet tevergeefs!

OOSTERBIERUM. Ter aanvulling van een vorig bericht meldt men ons: In onze gemeente leefde ook de begeerte, om uit het Woord van God omtrent de beteekenis en roeping als Kerk des Heeren voorgelicht te worden. Daartoe werd Ds. J. C. Sikkel van Hijlaard aangezocht, en hoewel deze zich bereid verklaard had, zoo de gemeente hem niet in haar kerkgebouw kon of wilde ontvangen, haar in eene schuur voor te gaan, oordeelde de Kerkeraad het ten slotte zijne roeping, de zaak van de Reformatie der kerk naar het Woord van God in den gewonen weg van de bediening des Woords onder het opzicht des Kerkeraads voor de gemeente te moeten brengen. De Kerkeraad besloot daarom, Ds. S. te verzoeken in de bediening des Woords voor te gaan om de Gemeente hare roeping tot Reformatie naar den Woorde Gods voor te stellen, daar de predikant toch naar elders moest. Kerkvoogden stelden de kerk natuurlijk ter beschikking, daar hun reglement uitdrukkelijk bepaalt, dat zij zich moeten houden aan de bepalingen, die de Kerkeraad omtrent de godsdienstoefeningen maakt. Tegenover de begeerte der gemeente, het plichtbesef van den Kerkeraad en de Kerkvoogdij *kon* ten slotte het advies van den predikant niet gevolgd worden.

OOSTZAAN. Verleden week Donderdagavond was voor ons als vrienden en voorstanders der Reformatie en Waarheid alhier een droevige en toch plechtige ure aangebroken. De Eerw. Heer A. Punt, die als Evangelist der Confessionneele Vereeniging met grooten iver, trouw en toewijding hier ruim 2 jaren is werkzaam geweest, doch om zijn medegaan met de Reformatie der Kerken op de meest onwettige en brutale wijze door een gedeelte der afdeeling alhier is uitgeworpen, welke zaak eerst door het Hoofdbestuur sterk is afgekeurd, maar het eindelijk toch zoo heeft ingericht, dat het boos opzet kon worden doorgedreven en het lokaal voor den heer Punt en zoo ook voor ons gesloten bleef. Een rechte verkwikking was het ons dan ook te midden van al deze droefheid, dat op bovengenoemden avond de Eerw. Kerkeraad der Chr. Ger. Kerk alhier zijn kerkgebouw op de meest welwillende wijze aan ons afstond, zoodat onze zoo geliefde Evangelist, wien wij om zijns werks wil steeds de hoogste achting hopen te blijven toedragen, voor ons kon optreden, om, eer hij deze plaats metterwoon verlaat, een afscheidswoord te spreken, 't welk hij deed naar aanleiding van Filipp. 2 : 16. Helder en onomwonden werden door hem de feiten blootgelegd, die hem en ons in deze zie hadden gebracht. Menig woord van ernstige vermaning vloeide nog van zijne lippen, krachtig spoorde hij aan om in het werk der Reformatie der Kerke Christi ook te derer plaatse niet te vertragen, duidelijk sprak hij den wensch uit, dat ook hier spoedig de aaneensluiting van alle Gereformeerden zou plaats vinden en eindigde met ons Gode en den Woorde zijner genade te bevelen. Hoewel het kerkgebouw geheel gevuld was, zooals bij zulke gelegenheden steeds geschiedt met menschen van zeer uiteenloopende gevoelens, werd het afscheidswoord van onzen trouwen voorganger 2½ uur lang met de meest onverdeelde aandacht aangehoord. Met droefheid zien wij zijn plaats ledig worden. Onze beste wenschen volgen hem in zijn nieuwen werkkring in dienst van de Vereeniging van de Vrienden der Waarheid, terwijl wij bij dezen onzen hartelijken dank aan den Eerw. Kerkraad der Chr. Geref. Kerk nogmaals uitspreken.

ROTTERDAM. Volgens *De Hoop* worden er reeds maatregelen vanwege den kerkeraad der Ned. Gereformeerde kerk genomen, ter plaatsing der kinderen, die in de volgende maand, om de getrouwheid hunner ouders aan de Gereformeerde belijdenis, van de diaconiescholen zullen worden gezonden, op de Christelijke scholen alhier. Reeds in de volgende weekmisschien weet men, wanneer en waar men zich kan aanmelden voor de plaatsing der kinderen.

SPANNUM. Ds. Krul alhier heeft zekeren B. de attestatie thuisgezonden, omdat bij Z.Ew. de tijding was gekomen, dat genoemde B. een kind, dat door hem reeds gedoopt was, nogmaals door Ds. Fernhout van Zwartsluis had laten doopen, wat echter onjuist is. Niettegenstaande de onjuistheid van het beweren klaarblijkelijk gebleken is, herroept Ds. K. zijn handelwijze niet, zoodat B. daardoor nadeel ondervindt.

VRIJHOEVE-KAPEL. Alhier trad Zondag j.l. in de halpkerk voor de doleerenden Ds. W. Ringnalda van Harmelen op. Naar aanleiding van Daniel 9 : 17 bepaalde hij de ruim 300 hoorders bij de zware schuld, die er op 's Heeren volk rustte, en den weg tot wederkeering. De in deze streken zoo geliefde leeraar, die 4 jaren te Loon op Zand arbeidde, waar hij thans den kansel niet mocht beklimmen, was blijkbaar aangedaan en verheugde zich, dat ook in deze streken een begin der reformatie zichtbaar werd. Op de verzamellijst, de namen bevattende van hen, die het Synodale juk afwerpen, hebben weder eenigen uit den omtrek geteekend.

Correspondentie.

Een inzender had onaangenaamheden, omdat hij, naar zijn zeggen, op het voetspoor van *De Heraut* schreef: »Steek hem een hart onder den riem", en niet: »Steek hem een riem onder het hart". Hij zij volkomen gerust. Riem was oudtijds de naam van een lederen buis dat de soldaten droegen. Had nu zulk een soldaat geen hart onder zijn riem, dan moest de officier door een klock goed woordje hem een hart onder zijn riem steken. Sinds nu het woord »riem" in dien zin niet meer wierd verstaan, maakte de taalmakende gemeente er iets anders van, en zoo ontstond het zeggen: *Bind* hem een riem onder het hart. En hoewel dit laatste iets heel anders beduidt, kan dit toch. Maar wie spreekt van »*steek*" en de oude zegswijs bedoelt, moet zeggen: »Steek hem onder den riem een hart". Want hoe ter wereld men een riem *steken* zou is niet te vatten. Men *bindt* een riem, men steekt hem niet.

Gereformeerde Gezindheid.

Doleerende Kerken.

ZESTAL: Kampen, K. Fernhout te Zwartsluis, J. Langhout te Anjum, H. J. Poort te Hendrik-Ido-Ambacht, J. J. A. Ploos van Amstel te Reitsum, J. van Spal te Leimuiden en J. Vonk te Oldebroek.

TWEETAL: Dokkum, W. van den Bergh te Voorthuizen en J. C. Sikkel te Hijlaard.

BEROEPEN: Dokkum, J. C. Sikkel te Hijlaard. —

Christelijke Gereformeerde Kerk.

BEROEPEN: Vroomshoop, G. Goris te Holten.

BEDANKT: De Leek, G van Hulsema te Gees (Dr.) — Kornhorn, A. Dekker te Rhode (Dr.) — Noordwijk aan Zee, A. Vogel te Zalk c. a. — Waddinxveen, J. A. de Bruijn te Nieuijl.

Synodale Genootschapskerken.

ZESTAL: Weesp, J. van Bolhuis te Delfshaven, S. Dijkstra te Hilversum, Ph. J. Hoedemaker te Amsterdam, J. F. L. A. de Jagher te IJsselmonde, J. W. H. Kalkman te Monster en P. Kijftenbelt te Hoevelaken.

DRIETAL: Amsterdam, E. A. G. Hoogenhuijze te Dordrecht, P. S. Bartstra te Wassenaar en A. H. Roos te Woudsend. — A. Loeff te Dordrecht, J. J. van Noort te Werkendam en W. C. Welter Jr. te Zwolle. — A. Eijkman LHan te Groningen, L. C. Schuller tot Peursum te Alkmaar en S. H. J. de Wolff te Leiden. — Tolen, G. Segboer te Nieuw-Lekkerland, H. J. Poort te Hendrik-Ido-Ambacht en H. van Griethuisen te Burgwerd.

TOEZEGGING VAN BEROEP: Waarde (Zeeland), J. Z. Schuurman Stekhoven, cand. te Katwijk-Binnen.

AANGENOMEN TOEZEGGING VAN BEROEP: Poederooien, L. Kan de Beer te Heikop en Boekop. — Averaath, M. Rutgers van der Loeff te Almeloo. — Puttershoek, A. Meta te Giessen Nieuwkerk.

BEDANKT VOOR TOEZEGGING VAN BEROEP: Oude-Nieuwe-Wetering, W. van den Beke Callenfels te Biezelinge.

BEROEPEN: Garderen, J. W. H. Kalkman te Monster. — Haulerwijk, N. H. Kuiper te Timalinge. — Bath, J. C. Schuurmans Stekhoven, cand. te Katwijk. — Den Bosch, J. Th. de Visser te Almeloo. — Stellendam, J. F. de Klerk te Dirksland. — Makkum en Cornwerd (vacr. Wieten), W. van Sloten te Zeerijp. — Renkum, J. Vonk te Oldebroek. — Aagtekerke, C. Plug, cand. te Amsterdam. — Buurse (cl. Deventer), C. Plug, cand. te Amsterdam. — Akersloot (N. H.), C. J. A. Bosch, cand. te Leiden. — Elst (Utr.), Ph. J. Hattink Jr., cand. te Harderwijk. — Engelum, K. J. Mulder te Eext. — Varik, A. S. Talma, cand. te Dordrecht. — Haskerdijke (Fr.), B. J. van Heiningen te Heerjansdam. — St.-Annaland, R. Bokma te Krabbendijke. — Maastricht, G. van Herwaarden te Arnhem. — Amsterdam, E. Barger te Haarlem, A. Voorhoeve te Katwijk aan Zee en J. H. Wiersma te Rheden. — Brielsch-Nieuwland, L. Slotemaker te Kediehem. — Nijehaske, B. J. van Heijningen te Heerjansdam. — Utrecht, C. P. N. Pikaar te Overschie en C. B. Oorthuijs te Katwijk aan Zee. — Varik, A. S. Talma, cand. te Dordrecht. — Arnhem, J. Th. de Visser te Almeloo. — Eemnes-Buiten en te Westmaas c. a., J. W. H. Kalkman te Monster. — Goudswaard, A. S. Talma, cand. te Dordrecht.

AANGENOMEN: Valkenburg (Z.-H.), C. R. Rijnenberg te Dantumawoude. — Arkel (bij Gorinchem) G. van Wijhe te Oosterdijk. — Nieuwe-Pekela, W. Meijering te Hoogersmilde. — Schipluiden (cl. den Haag), D. A. van Haselen te Soeterwoude (cl. Leiden). — Twisk (cl. Hoorn), A. Brinkerink te Rokanje.

BEDANKT: Baambrugge, H. G. van Endt te Lexmond. — Bunnik en Vechten (cl. Utrecht), N. C. J. de Minjer te Hoog-Blokland. — Vlaardingen, A. S. E. Talma te Nichtevecht. — Tjerkgaast, G. Klaarhamer te Montfoort. — Arnemuiden en Baarlwijk, G. W. Locher te Aalst (cl. Zalt-Bommel). — Schoonhoven, A. J. van Wijngaarden te ter Aa. — Berg-Ambacht, C. Ynzonides te Waspik. — Loenen, J. P. Hattink Jr., cand. te Harderwijk. — Nijega, A. Tap te Hal. — Hogebeintum, Th. J van Berkum te Odoorn. — Zegveld, D. T. Meinsma te Hantum. — Kruisland, J. H. Tijl te Terheiden. — Ootmarsum, A. J. Th. Jonker te Rotterdam. — Everdingen, J. B. Th. Hugenholtz te Kattendijke. — Moerdijk (cl. Breda), J. Ph Hattink Jr., cand. te Harderwijk. — Jaarsveld, P. Segboer te Nieuw-Lekkerland.

Advertentiën.

Ons en onzer kinderen hart werd diep geschokt, doordien de Heere, na een korte ongesteldheid, onzen lieven

PIETER BERNARDUS,

in den ouderdom van nog slechts vijf jaren, tot Zich nam.

JN. VAN ZANTEN.
J. VAN ZANTEN—ORNEL.

Zeist, 28 Sept. '87. (473)

De Heer en Mevrouw SASSE—BREMS betuigen, mede namens wederzijdsche betrekkingen, hunnen oprechten dank voor de bewijzen van belangstelling, bij gelegenheid van hun Huwelijk ondervonden.

Almelo, 23 Sept. 1887. (469)

Te Koop gevraagd:

De **HERAUT** van No. 1 tot 508, tegen goeden prijs en het **16de** stuk van **DA COSTA**. Adres G. J. REITS, Boekhandel te *Groningen*.

BOEKVERKOOPING

door en ten huize van den Boekh. P. BEIJER te Groningen, zal plaats hebben op **Maandag den 3den Oct. 1887** en volgende dagen, van een belangrijke verzameling **THEOLOGISCHE (oude Gereformeerde)** boeken, letteren, medische en belletristische werken, ten deele nagelaten door de heeren G. COPINGA, Onderling der Hervormde Kerk te Groningen, en W. HESSELINK, Med. Doctor te Vries, en van anderen, volgens Cat. à 10 Cent.

Voor eene volgende verkooping worden Bibliotheken en partijen aangenomen.

Vrije Universiteit.

Verleden week maakte de hoofdredacteur van dit blad reeds met een enkel woord melding van de voortreffelijke rede, waarmede Prof. Woltjer op 20 dezer de lessen aan onze stichting heropende. Het was een schoon gezicht die groote schare van jonge mannen (er zijn **19** nieuwe ingeschreven studenten bijgekomen) met zooveel aandacht te zien luisteren, toen de beoefening der wetenschap hun werd voorgehouden als alleen *dan* den mensch te betamen, wanneer zij geschiedt uit liefde tot God. »Al wat uit het geloof niet is, is zonde" herinnert ons het apostolisch woord. Van de beoefening der wetenschap kan dit wel in de eerste plaats gezegd worden.

Waar geen geloof in, geen dankbare aanbidding van, geen oprechte liefde voor den Heere in het hart is, is het den beoefenaar der wetenschap niet te doen om in de kennis van dat heerlijke Wezen door te dringen, doch om zelf Gode gelijk te worden, en geen God meer boven zich noodig te hebben.

Doch wie uit oprechte liefde tot God de wetenschap beoefent, zal als theoloog alleen willen luisteren naar betgeen de Geest des Heeren ons van Hem getuigt in zijn Woord, opdat de Heere het hoogst verheerlijkt en het schepsel het diepst vernedert worde; hij zal als jurist verlangen door den alléén waarachtig Rechtvaardige onderwezen te worden in het recht en de gerechtigheid; hij zal als letterkundigen trachten op te sporen, wat waarlijk rein is, liefelijk en wel luidt en daarvan te spreken in proza en poëzie, opdat ook bij anderen de zin daarnaar worde opgewekt; hij zal als geneeskundige trachten in te dringen in de ziels- en lichaamskrankheden, die een vrucht zijn van de zonde, en die trachten te heelen met het oog op Hem, die gezegd heeft: »Ik ben de Heere uw Heelmeester." De jonge man, die met zulk een liefde tot den Heere bezield, naar de Staats-universiteit gaat, vindt geen bevrediging voor zijn hart in het onderwijs dat dáár gegeven wordt. Vandaar de onmisbaarheid eener Christelijke Universiteit. Maar zal die aan hare roeping beantwoorden, dan moet zij ook een *medische faculteit* hebben. Daartoe wordt de drang nog *veel te weinig* bij de geloovigen openbaar. Een krachtig pleidooi heeft Prof. Lindeboom, voorzitter der Vereeniging tot Christelijke verzorging van krankzinnigen en zenuwlijders, voor de stichting eener medische faculteit aan de Vrije Universiteit gehouden op de jongste jaarvergadering van genoemde vereeniging. Het gedrukt verslag daarvan is thans algemeen verspreid, en bijzonder lezenswaardig is de rede van genoemden hoogleeraar (blz. 47—84). Wie deze rede leest, moet met den redenaar instemmen: »deze zaak moet *binnen den kortst mogelijken tijd door de Christenen in Nederland* worden ter hand genomen, en zal zich verheugen, dat al de op die vergadering aanwezigen dezen wensch krachtig steunden. Maar om dien in vervulling te zien komen, moet er samenwerking van *allen* zijn, die het hierin eens zijn.

De Vereeniging tot Christelijke verpleging van krankzinnigen levert een schoon bewijs op, hoe goed dit mogelijk is. Opgericht door het krachtig initiatief onzer Christelijke Gereformeerde broederen, staat zij daar nu reeds als een monument van Gods ontferming over die ellendigen naar de wereld; maar ook als een bewijs, wat eendrachtige samenwerking vermag; zij zij een profetie van nog grootere dingen die de Heere geven wil, en die wij in het geloof van Hem mogen verwachten. Op den rol onzer studenten komt reeds één medisch student voor, die zich bij ons heeft willen laten inschrijven, alhoewel hij nog al zijne kundigheden moet gaan opdoen aan de Stedelijke Universiteit alhier. Mij dunkt, dat deze jonge man een dagelijks terugkeerende levende herinnering heeft willen zijn aan den duren plicht, die in dezen op ons rust. W. HOVY.

In dank ontvangen:

Voor de Vereeniging:

Aan contributiën door Ds. W. Groeneveld te Aalburg van Js. K. *f* 25; van Wed. K. *f* 10; van C. v. d. H. *f* 1; van J. v. d. H. *f* 1; van R. B. *f* 1; van H. v. D. *f* 1; van B. v. D. *f* 1; van G. v. d. H. *f* 1; van C. v. B. *f* 1; van A. d. K. *f* 1; van L. V. *f* 1; van D. V. *f* 1; allen te Werkendam, van S. K. *f* 5; van W. M. *f* 2.50; van D. d. G. *f* 2.50; van A. d. R. *f* 1; van G. S. *f* 1; van A. S. *f* 1; allen te Hoog Blokland, van W. B. *f* 5; van M. M. *f* 1; van H. V. *f* 1; van J. S. *f* 1; allen te Genderen, van C. v. B. *f* 1; van E. d. G. *f* 1; van J. v. D. v. A. *f* 1; van J. P. *f* 1; van de Wed. D. *f* 1; van A. V. *f* 1; van H. V. *f* 1; van M. d. K. *f* 1; van L. v. B. *f* 1; van R. v. d. P. *f* 1; van T. V. *f* 1; van J. v. B. *f* 1; allen te Wijk, van J. G. *f* 1; van A. v. H. *f* 1; van J. Ph. R. *f* 1; van R. v. E. *f* 1; van M. d. F. *f* 1; allen te Andel, van Ds. v. A. te Eeten *f* 1; van Gebr. d. G. *f* 1; van Wed. B. d. W. *f* 1; van A. v. L. *f* 1; allen te Meeuwen, van H. G. te H. *f* 1; van L. v. E. *f* 1; van A. B. *f* 1; van W. V. *f* 1; van J. B. *f* 1; allen te Veen, van A. v. W. *f* 1; van P. V. *f* 1; beiden te Aalburg, van G. V. te Steenwijk *f* 1; van Kerkvoogdij Heesbeen *f* 2; en Kerkel. collecte Aalburg Heesbeen *f* 3; samen *f* 100; door den heer J. W. Koer te Deventer *f* 106; door den heer A. B. Stompff te 's-Gravenhage *f* 353; aan Collecten: door den heer W. Kepler Wz. uit Zwolle *f* 34.30; door den heer K. Pasma te Oosterbierum *f* 20.77½; aan Schenkingen: van W. B. te Brummen *f* 3.46½; gecollecteerd in Maison Stroucken van A. K. *f* 3.50; door den heer P. Zijlmans van J. D. Arnhem *f* 10.

Voor het Hospitium:

Door den heer W. Kühler Wz. van mevr. C. te I. *f* 12.50; van J. J. D. restitutie van loon *f* 5; van N. N. te H. 6 lakens en 12 handdoeken.

Voor het Studiefonds:

Bij Prof. Dr. A. H. de Hartogh ingekomen: door den heer B. C. Hamer te Zutfen, bijeengebracht door de dames: G. J. M. O. *f* 5, J. W. G. M. *f* 5, J. van D. *f* 5, R. U. *f* 5, H. J. M. *f* 5.20, Gezusters N. *f* 5, W. J. *f* 1.50, G. S. *f* 2.50, door U. van een dienstbode *f* 2, B. C. H. *f* 5, H. J. J. te Warnsveld *f* 3, samen *f* 44.20; door M. M. van N. S. te W. *f* 10, Gez. v. d. M. te M. van de ½ stuivers vereeniging *f* 23; van N. N. te R. *f* 1.50.

S. J. SEEFAT, *Penningmeester*.

Lijnbaansgracht 248.

GEMEENE KAS.

Sedert 1 Januari dezes jaars zijn met hartelijken dank de navolgende giften en collecten ingekomen:

door Ds. Klaarhamer, Middelburg van een weduwe *f* 1.50; van Jhr. d. S. L. *f* 25; door Ds. L. v. Schelven, gift ambachtsman O. Wetering *f* 2.50; door den heer A. v. d. Valk, Vlaardingen gevonden coll. 17 Jan. (ter navolging) *f* 2.50; gecoll. Kerkelijk Congres *f* 41; door Dr. Monnik van Christ. Jong. Vereeniging te Vorden *f* 1.80; eenige vrienden *f* 2.90; twee kerkeraadsleden *f* 3; te zamen *f* 7.70; door den heer D. den Hengst, Delft N. N. *f* 10; door Ds. Westerbeek v. Eerten Meijdrecht collete *f* 28.50 en *f* 1 met bijvoeging Neh. 2 : 20; door Ds. Houtzagers, Kootwijk 3/m. collecte *f* 8.08½; door den heer B. de Die, Oostburg, collecte *f* 1; B. D. D. *f* 1; door den Heer A. Noorlander, 's-Gravendeel N. N. *f* 10; door Dr. L. Wagenaar Heeg, bidstond *f* 15.05; van Jhr. E. v. S. *f* 300; door Ds. B. v. Schelven K. S. *f* 40; door den heer W. v. Setten, Baarn spreekbeurt Dr. v. Goor *f* 25.72½; door den heer Hofstra Vreeland, spreekbeurt Dr. v. Goor *f* 21.60; door Ds. Barger, Driebergen bidstond *f* 7.58; door Ds. Westerbeek v. Eerten Tienhoven *f* 6.50; van Mr. Th. H. *f* 5; door Dr. Wagenaar, Heeg collecten *f* 5; door den heer van Woudenberg Bunschoten, deel overschot Vereeniging »de Zaaier" *f* 5; door Ds. Houtzagers Kootwijk 3 maand, collecte *f* 3.10; door Dr. A. Kuyper van H. T. B. te Z. A. R. (voor de proceskosten) *f* 50; benevens de navolgende collecten in de kerken, naar aanleiding onzer circulaire: Zeist *f* 25; Heeg *f* 47.05; Koudekerke *f* 13.73; Delft *f* 37.35; Gapinge *f* 6.65; Middelburg *f* 60; Hijlaard *f* 43; Zuidwolde *f* 83.45½; Bedum *f* 36.54½; Aarlanderveen *f* 40; Kootwijk 3 maand. *f* 2.30; Amsterdam *f* 1035.08½ met *f* 11 nagift door Ds. Fortman; *f* 9.— en 1 mark; door diakenen Groningen *f* 60.10; Wons *f* 29.36½; Kralingen *f* 18; Mijdrecht *f* 28; Gerkesklooster *f* 30.62; Waarder *f* 44; Arnhem *f* 80; Zuidwolde *f* 12.10; Zuidland godeeltelijk *f* 9.50.

Met gepasten aandrang worden de kerkeraden, voor zooverre zij dit nog niet deden, tot het houden eener collecte voor dit doel nogmaals uitgenoodigd. Allen die geen gelegenheid hadden hunne gaven in een collecte te storten, worden beleefd verzocht die direct aan een der ondergeteekenden te zenden.

De Commissie uit de verschillende Classen, gekozen op het Synodaal Convent te Rotterdam:

DR. G. YNZONIDES, Buitenpost (Friesland).
A. ELSHOUDT RZ., Lollum.
W. DE BOOIS, Groningen.
L. C. CNOPIUS, Ittersum, bij Zwolle.
MR. J. C. SASSE, Almeloo.
J. J. SCHUSSLER, Nijkerk.
C. J. DE BORDES, Velp.
J. H. DE WAAL MALEFIJT, Zeist.
MR. A. W. VAN BEECK CALKOEN, Utrecht.
W. HOVY, Amsterdam.
H. W. VAN MARLE, Helder.
G. H. TH. Á TH. VAN DER HOOP, 's-Hage.
W. A. VROLIJK Sr. Rotterdam.
C. VERHAGE, Middelburg.

SCHOTSCHE ZENDINGSKERK.

GODSDIENSTOEFENING.

Zondagvoormidd